

1.5.6 REKE

Carsten Hvingel

carsten.hvingel@imr.no

□ Status og råd

Rekebestanden i Barentshavet er sunn og fiskeriet bærekraftig. Mengden av reker har variert betydelig siden fiskeriet startet i 1970 (figur 1.5.6.1), dels som følge av skiftende fiskeriintensitet (figur 1.5.6.2) og dels på grunn av naturlig variasjon i rekens levetid. Tross dette har bestanden holdt seg innenfor sikre biologiske grenser.

Mengden av reke falt litt fra 2006 til 2008, men samlet sett er bestanden stadig på et relativt høyt nivå. ICES har videreført de økte anbefalingene fra de siste årene. I 2009 anses fangster opp til 50 000 tonn som bærekraftig.

Fiskeri

De årlige fangstene har variert mellom 25 000 og 130 000 tonn (figur 1.5.6.2). Målt i førstehandsverdi har rekefisket i lange perioder vært blant Norges tre viktigste fiskerier. Norske fartøyer tar rundt 90 % av den totale kvoten, mens Russland og andre land (primært fra EU) står for resten. Fiskeriet foregår hovedsakelig med store fabrikktrålere som bearbeider og pakker fangsten om bord, klar til videresalg.

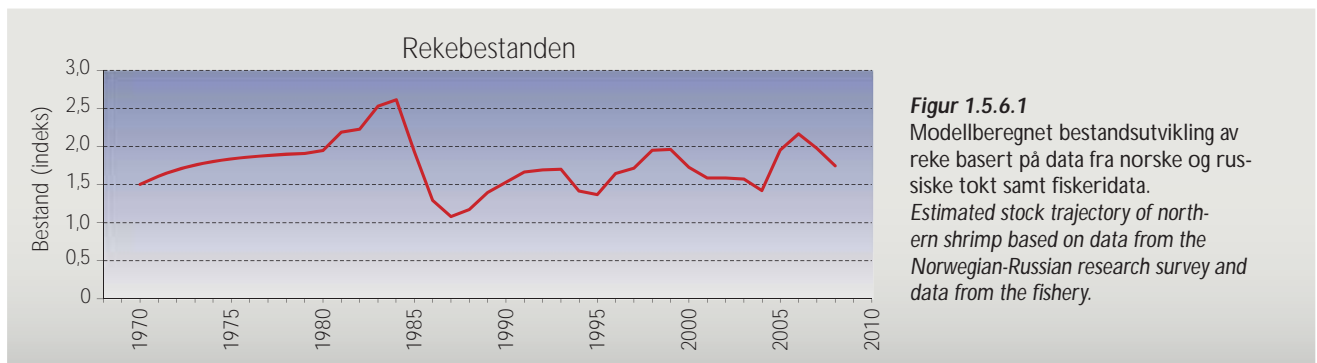
Fortjenesten i rekefiskeriet har sunket de siste årene som følge av stigende priser på brennstoff og fallende rekepriser. Mange fartøyer har derfor forlatt fiskeriet, og fangstene har hatt en fallende tendens. I 2008 er fangstene beregnet til ca. 26 000 tonn – bare halvparten av forskernes anbefalinger.

Mat for andre dyr i havet

Det er ikke bare vi mennesker som synes at reke er bra mat. Mange fisk og pattedyr spiser også reke. Faktisk regner man med at andre dyr i havet spiser mer reke enn det som tas i fiskeriet.

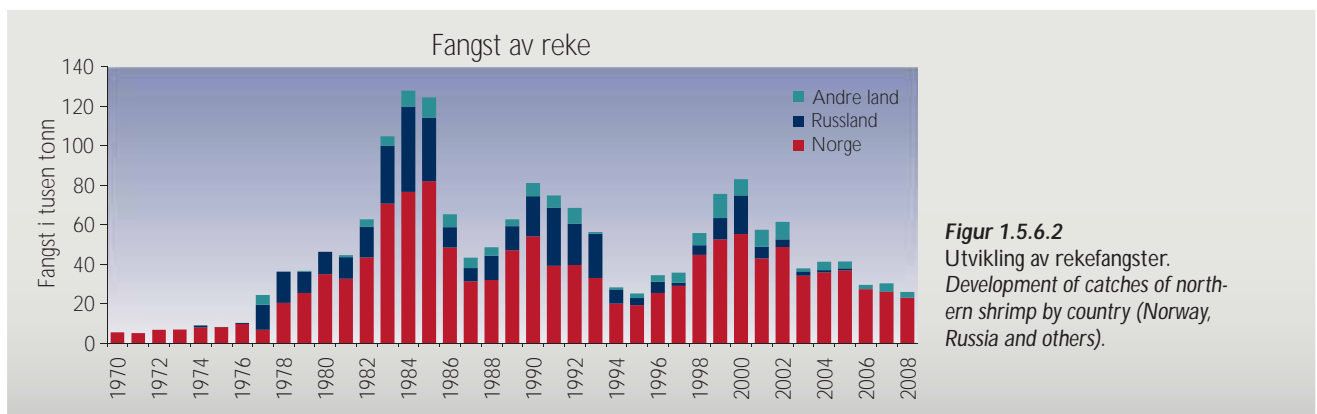
Store dyr som sel (figur 1.5.6.3) spiser reke, men det er torsken som er det farligste rovdyr for reken. I noen områder, f.eks. i havene ved Grønland hvor torskebestanden varierer mye, kan man tydelig se rekebestanden synke når der er mye torsk og stige igjen når torsken er borte (figur 1.5.6.4).

Den voksende torskebestanden i Barentshavet (se kapittel 1.5.1) kan derfor ikke være gode nyheter for reken. I norske farvann ser man ikke helt den samme kraftige

Figur 1.5.6.1

Modellberegnet bestandsutvikling av reke basert på data fra norske og russiske tokt samt fiskeridata. Estimated stock trajectory of northern shrimp based on data from the Norwegian-Russian research survey and data from the fishery.

Figur 1.5.6.2

Utvikling av rekefangster. Development of catches of northern shrimp by country (Norway, Russia and others).

påvirkning av torsk på rekebestanden som ved Grønland. En av grunnene er at den norske torsk har flere byttedyr å velge mellom enn den grønlandske. Når det er mange reker, spiser torsken tilsvarende mange, men når rekebestanden synker, spiser han mer av andre byttedyr. Det er med på å dempe bestandssvingningene.

I Barentshavet er særlig lodde viktig mat for torsk, og skal den velge mellom reke og lodde til middag, så blir det trolig lodde. En stor loddebestand bidrar til å beskytte reken. I de seneste undersøkelser ser det ut til at det ikke bare er torskbestand, men også loddebestand som øker (se kapittel 1.4.1). Så reken vil nok klare seg denne gangen også.

Figur 1.5.6.3

Mageinnhold fra en sel med reke som livrett.
Stomach content of a seal with a particular taste for shrimp.

Foto: Aquila Rossing-Asvid

Northern Shrimp

The landings of northern shrimp (*Pandalus borealis*) from the Barents Sea have varied between 25,000 and 130,000 tonnes. Norwegian vessels take about 90% of the catches, while vessels from Russia and the EU account for the rest. In 2007, total landings amounted to about 30,000 tonnes.

The 2008 stock assessment indicated that the stock has been exploited in a sustainable manner and has remained well above precautionary reference limits throughout the history of the fishery. The advised TAC (quota) for 2009 is 50,000 tonnes.

Reke

Pandalus borealis

Familie: Pandalidae

Maksimal størrelse: 16 cm og 20 g

Levetid: Maksimalt 10 år

Leveområde: Hele Barentshavet, oftest på 200–500 m dybde

Gyteområde: Barentshavet

Gytetidspunkt: Juni–oktober (eggene klekker i mai–juni)

Føde: Organisk materiale, åtsler, små krepsdyr, mark osv.

Kjønnskifte: Reken er først hann, men skifter kjønn og blir hunn når den er 4–7 år

Nøkkeltall:

KVOTERÅD 2009: 50 000 tonn

KVOTERÅD 2008: 50 000 tonn

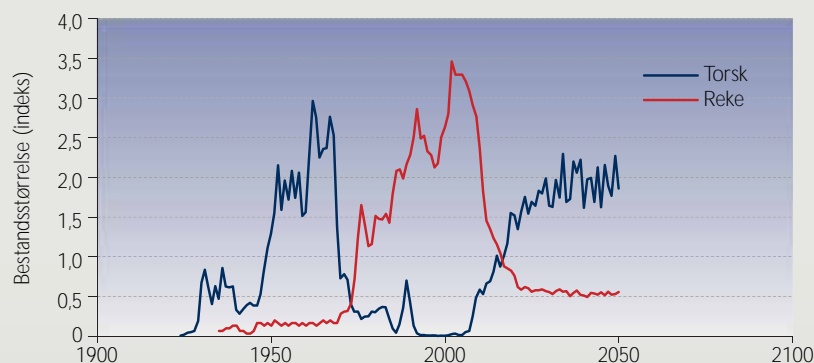
FANGST 2008: Ca. 26 000 tonn

NORSK FANGSTVERDI 2005:

Førstehandsverdi 680 mill. kroner

Utbredelsesområde

Figur 1.5.6.4

Torsk kan noen steder ha en kraftig regulerende effekt på rekebestanden: et eksempel fra Vest-Grønland (fremskrivninger av bestandene er basert på modellberegninger).

Atlantic cod may in some systems heavily affect the variation in the size of the shrimp stock: an example from West Greenland.

Fakta om bestanden

Reke er den viktigste skaldyrressursen i Nord-Atlanteren, der den danner basis for et fiskeri på ca. 450 000 tonn årlig. Arten finnes også i de kaldere delene av Stillehavet. Reke er mest vanlig på 100–700 m dyp, men finnes både grunnere (opp til 20 m) og dypere (900 m) i temperaturer mellom 1 og 6 °C.

Om dagen står reken ved bunnen, hvor den hviler eller beiter på organisk sediment, små krepsdyr, mark osv. Om natten beveger den seg opp i vannsøylen for å beite på svermene av dyreplankton. Horisontale vandring er mindre vanlig, men eggbærende hunner har tendens til å bevege seg mot grunnere vann rundt klekking. Reke er selv føde for mange fiskearter, spesielt torsk og blåkveite, men er også blitt funnet i magen på sel (figur 1.5.6.3).

Når reken kjønnsmodnes, blir den først til hann. Senere, når reken er 4–7 år

gammel, skifter den kjønn og blir til hunn. Alder ved kjønnskifte øker jo lenger nord den lever. Reken kan bli opptil 10 år gammel og nå en lengde på 15–16 cm.

I Barentshavet gyter reken i juni–oktober. Eggene ligger festet mellom beina på undersiden av hunnen til rognen klekker i mai–juni året etter. En gjennomsnittlig hunn bærer omkring 1700 egg (figur 1.5.6.4). Når disse klekkes, flyter larvene til de øverste vannlagene, hvor de beiter på småplankton.

Når reken skal vokse, kaster den det ytre skjelettet – rekeskallet. Reken kravler ut av sitt gamle skall, og kroppen begynner å ta opp vann og øke i størrelse før det nye, bløte skallet hardner. Den egentlige veksten foregår så gradvis ved at det absorberte vannet erstattes av vev. Hunnene, som bærer eggene "limt" til skallet, kan kun vokse når de ikke bærer egg.